

Mt 13,1-9.18-23

Milí bratři, milé sestry, na dnešní neděli je určený evangelijní oddíl, který přináší velmi známý text. Podobenství o rozsévači patří mezi Ježíšova nejznámější podobenství. Myslím, že toto podobenství aspoň částečně odpovídá na otázku, proč někdo věří, má živou víru v křesťanském smyslu a někdo jiný ne. Víra je Božím darem a zároveň se tento dar v lidském životě uplatňuje ve spolupráci s člověkem. Víra roste ze slyšení, z toho, že se člověk setkává s věrohodným svědectvím o Božím království a zároveň v něm toto svědectví zakoření, roste a proměňuje jeho život.

Bůh rozsévá velkoryse a zrno, Boží slovo, padá na různý typ půdy. Bůh to dělá bez ohledu na ohlas, který lze očekávat. Problémem tedy není nemožnost setkat se s Božím slovem. Problémem není to, že by od Boha nepřicházely impulzy, které mohou v lidském životě rozvinout potenciál víry, potenciál toho, čemu se v podobenství říká přinášení úrody.

Ovšem jestli se Boží slovo v lidském životě ujme, to záleží obrazně řečeno na půdní bonitě, na kvalitě půdy, do které slovo jako zrno zapadne. Půda je obrazem pro stav našeho srdce, to je náš vnitřní život, naše vnitřní kultura. Osobní kultura člověka, která je ovlivňovaná kulturou prostředí a zkušenostmi, které nás utváří. Všichni jsme do určité míry určováni prostředím a osobními zkušenostmi, ale důležité jsou také naše reakce.

Ve výkladu podobenství Ježíš opakovaně mluví o „chápání“ respektive o „nechápání“, což se ukazuje být tím rozhodujícím, tím, na čem záleží, jestli slyšené slovo přinese v lidském životě užitek nebo ne. *„Pokaždé, když někdo slyší slovo o království a nechápe, přichází ten zlý a vyrve, co bylo zaseto do jeho srdce...“* (v. 19) A naopak: *„U koho bylo zaseto do dobré země, to je ten, kdo slovo slyší i chápe a přináší úrodu...“* (v. 23). Slovo „chápat“ se také opakovaně vyskytuje ve verších, které jsou mezi podobenstvím a jeho výkladem. Je to citát z proroka Izajáše: *„Budete stále poslouchat a nepochopíte... neboť obrostlo tukem srdce tohoto lidu, takže srdcem nepochopí...“* (v. 14.15).

Prorok zde mluví o ztrátě vnímavosti, ztrátě citlivosti, ztrátě schopnosti chápat a rozumět. To byl problém, pro který v době proroka Izajáše většina jeho národa nepřijala Boží slovo, které jim říkal. A v Ježíšově době se to opakuje. Ježíš promlouvá, ale mnozí jeho slovo nepřijímají, protože je nechápou a nechápou je, protože nemají něco, co bych nazval jako „schopnost porozumivého naslouchání“.

Ježíš v podobenství o rozsévačovi naznačuje, čím se to může stát. Nejdřív uvádí obraz půdy, která je podél cesty. Někdo je tak udusaný, možná tak ubitý, tak ušlapaný, že je jeho nitro jako půda podél cesty, a proto nechápe slovo o Božím království. Dokážu si např. představit, že někdo prožil v životě tak velké zranění, je okolnostmi svého života natolik ubitý, že není schopen přijmout slovo o Božím království. Není schopen ho pochopit, dát si do souvislosti blízkost Božího království s tím, co zakusil.

Sloveso „pochopit“ v řečtině doslova znamená „dát dohromady“, „spojit“. Je to proces, při němž člověk spojuje jednotlivé skutečnosti do smysluplného celku. Z původního významu „spojit jednotlivé části“ se vyvinul význam „pochopit souvislosti a tak proniknout k celkovému smyslu“. Proces pochopení je tedy podobný jako když sestavujeme puzzle, když skládáme jednotlivé aspekty do smysluplného celku. Potom jsme schopni porozumět celkovému obrazu, víme, co představuje, co znamená, jaký má význam. Ale někdo toho procesu schopen není, nechápe, nespojuje se mu to. Slyší, ale má před sebou slova jako „hromádku puclíků“, nedokáže si je pospojovat, nedokáže z toho nic smysluplného sestavit, nedokáže pochopit celkový smysl a význam, jedním slovem prostě „nechápe“. A proto z toho, co slyší, u něj ani nic dobrého nemůže vzejít.

Těch důvodů, proč je lidské srdce neschopné chápat, může být jistě celá řada, ale ten obraz lidského srdce jako ušlapané cesty je myslím poměrně názorný.

Druhý negativní případ, který Ježíš uvádí, bych označil jako povrchnost. Zatímco v prvním případě setba vůbec nezapustila kořeny, v tomto druhém případě je nezapustila dosti hluboko. To je obraz člověka, který Boží slovo rychle a s radostí přijímá, ale je povrchní, není ve svém postoji vytrvalý. Slovo v jeho nitru nezapadne dost hluboko na to, aby v něm mohlo zakořenit pevně, trvale a odolně. Povrchní chápání, povrchnost totiž nepočítá s tím, že víra sebou může přinášet také tíseň nebo pronásledování. To, že člověk uvěří, mu také může způsobit různé problémy a ten, kdo je povrchní, to prostě neustojí. Tam, kde slovo zůstává na povrchu a neproniká hlouběji do nitra, kde se nestává součástí identity člověka, tam jeho vliv snadno ustane. Dalo by se říct, že v tomto případě jde o opak vytrvalosti.

Ve třetím negativním případě je setba Božího slova postupně přehlušena tím, co bych nazval obstaráváním. To je trní, které v lidském nitru slovo udusí. Podle filosofa Martina Heideggera člověk může být natolik pohlcen každodenním obstaráváním, že už nezůstane sám sebou a žije tzv. neautentické bytí. Každodenní obstarávání může člověka natolik pohltit, že mu zakryje jedinečné možnosti jeho vlastního života. Vztaženo na to, co říká Ježíš – zabydlenost v obstarávání se může stát jedním z účinných způsobů, jimiž si člověk zakrývá Boží království. V Lukášově evangeliu Ježíš říká: „*Mějte se na pozoru, aby vaše srdce nebyla zatížena starostmi o živobytí...*“ (L 21,34). I v tomto případě zůstane nakonec zaseté slovo bez úrody.

Opakem předchozích třech případů je dobrá země, tedy člověk, který slovo slyší i chápe. Ten pak také přináší úrodu v různé míře. Někdo víc a někdo méně.

Otázka, která z toho celého pro mě vyplývá, je: Jak kultivovat svoje srdce, svoje nitro, aby bylo tou úrodnou půdou, tedy aby bylo vůči Božímu slovu naslouchající a chápající? Jak vytvořit plodný dialog mezi Božím slovem a půdou, kterou je nitro člověka? Jak překonávat otupělost svého srdce, které je nechápavé (příliš udusané, ušlapané), nebo příliš povrchní, nebo příliš pohlcené obstaráváním? Můžeme pro to něco udělat?

V knize Přísloví čteme důležitou radu: „*Přede vším stráž a chraň své srdce, vždyť z něho vychází život.*“ (Př 4,23) Vyplývá mě z toho opatrovat v srdci to, co je opravdu cenné a pečovat o to. To cenné potřebuje péči. Trní roste samo, to se nemusí pěstovat, ale o to vzácné se musí pečovat, člověk se tomu musí cíleně věnovat. Hodnoty jako je láska, přátelství, víra, vděčnost... potřebují péči, potřebují čas a pozornost, jinak jejich místo v lidském srdci obsadí plevel a vytlačí, zadusí to, co je hodnotné a vzácné. K této péči také patří zaměření na vytrvalost v dobrém a na vnitřní hloubku, která je opakem povrchnosti a pak také pěstování vnímavosti, citlivosti a porozumění, to všechno myslím vytváří v lidském nitru prostor pro zakořenění a růst Božího slova.

Každý nemusí přinášet stonásobnou úrodu, i ta třicetinasobná je hodně, protože Boží slovo má velký potenciál. Ale tento potenciál se uskutečňuje skrze lidské srdce. „*U koho bylo zaseto do dobré země, to je ten, kdo slovo slyší i chápe a přináší úrodu...*“ Amen.